

v Betlehemu katoličanom v last dala, kateri so božji grob skoz 14, Betlehemske cerkev pa 58 let v posesti imeli. Če ravno je sultan v letu 1757 vnovič v posebnem patentu podelil katoličanom njih oblast o svetih krajih, je vendar še v tistem letu podzemeljsko kapelo matere božje in njeni grob, kakor tudi malo kuplo nad božjem grobom, veliko cerkev v Betlehemu in en ključ k rojstni jami Grekom izročil. V letu 1802 je dal sultan katoliškim mnihom podzemeljsko jamo (Grotte) v Getsemanu v last. Ko je leta 1808 ogin velko kuplo pokončal, je turška vlada v posebnem patentu Grekom oblast dala, kuplo iznovega napraviti in oškodovano cerkev popraviti. Čeravno je v letu 1812 francoski poslanec od sultana pisano poterjenje dosegel, da katoličani zavoljo tega, da so Greki cerkev popravili, niso svojih prejšnjih pravic izgubili, se opirajo Greki vendar na svoj patent, po katerem so sveti kraji njim v last dani bili.

Iz tega se očitno vidi, kako je Turk mož beseda. Kar je danes dal, je juter vzel, kakor je kanilo, to je, kdor je začasno v Turčiji bolj obračtan bil ali več plačal, tistemu se je nov patent dal, — za postavno lastninsko pravico do svetih krajev ni Turku nikdar mar bilo.

Al je dandanašnji tudi Rusu in Francozu za okrilje (protektorat) nad omenjenimi častitljivimi mesti edino in resnično mar, — al je morebiti tisto okrilje skrile družih političnih namenov, bo prihodnost razodela.

Tergovec Sir Džemsiči Džišibhoj.

Temu imenu se bode morebiti kdo nasmejal, al prebravši, koliko je ti mož človeštvu dobrega storil, ga bode visoko spoštoval. Rojen je Džemsiči Džišibhoj leta 1783 v Bombaju v jutrovi Indiji; on je sin prav ubozega Parsa, ki se je živil s kupovanjem i prodavanjem starega stekla; bil je še fantič silno marljiv i premeden tako, da ga je še le 18 let starega mladenčca Fremdi Nasirvandži, bogat tergovec, vzel v svojo trgovino i mu lastno hčer za ženo dal.

Džišibhoj, kupčevavši dvanaest let, postane najbogatejši človek celih Indij i največi dobrotnik človeštva, da mu v jutrovi deželah nikdar ni bilo para. Njegovo jedino prizadetje je ljudem dobrote skazovati, brez da bi iskal od njih slave ali hvale. V letu 1826 je plačal dolgove vsih dolžnikov v Bombaju, ki so zavolj njih zaperti bili. V osemnajstih letih je podelil za mnogovertne naprave 608.000 rupij, — ena rupia je več vredna kot forint. Koliko da je pa med berače podelil, tega se celo ne vé. Za cerkve je dal 170.000 rupij, za stavbe sodnišnic 50.000 rupij, pogorelcem je poklonil 35.000 rupij, bolnišnicam je dal 65.000 rupij, in 30.000 rupij je razdelil samo za to, da se ljudje ne pravdajo, ker on tega ne more terpeti; 40.000 rupij je razdelil med poštene ljudi, ki so bili v zadregi za dnarjev voljo; za napravo pokopališča je daroval 30.000 rupij in za kopanje vodnjakov 15.000, za gostivnico, ki bi bolj siromašne potnike brez plačila sprejemala, je poklonil 20.000 rupij.

Pa vse to je le en del dobrot, katere je ti tergovec storil svojim bratom, in akoravno on največi dobrega stori ljudem svoje vére, vendar tudi ljudem druge vére svoje mile roke ne odtegne, katere tuja krivica v nesrečo pahne. Hvaležni tergovci v Indiji so prosili kraljico Viktorio, da naj verlega dobrotnika v viteški stan povzdigne; bil je proglašen za viteza slovesno v Pazelu v letu 1842, kjer stanuje opravnik Bombaja. K tej slovesnosti se je snidila velika množica Parsov, Muhamedanov i Europejcev, in ljudje njegove vére so vstanovali zavod, katerega namen je predstavljanje in izdajanje dobrih knjig.

Tisti dan, ko je bil za viteza poslavljen, so mu podali od 932 Parsov podpisano hvalno pismo, v katerem hvalijo njegovo poštenje, marljivost in ljudoljubje, in pravijo, da so imenovani zavod utemeljili, misleči, da mu bodo s tim naj bolj vstregli. On jim odgovori v angleškem jeziku, se zahvalivši za hvalo poštovanja, ter reče: „Vi se spominjate mojih dobrot; jez sim tako delal iz notranjega nagiba, ki me sili, od obilnega blaga, katero mi je sreča podarila, toliko svojim dati, kolikor jim je treba, da opravijo svoje potrebe in si olajšajo svoje težave; plačilo za dobrote mi je stvar sama. Drago mi je, da ste moji misli ugodili in ste nabrali denar za tako zlahen namen obrnili, ker jez ne želim drugzega kakor da delate v korist i omiko naroda. Jez že davno mislim, kako bi se dalo poboljšati stanje siromašnih Parsov v Bombaju, Suratu in okolici. To vi sami véste, koliko ondi otrok odrase zanemarjenih v izreji in siromašnih. Danes bom osnoval zaklad, iz katerega se bo podpirala i v šolo pošiljala siromašna mladost. V ti namen je že odločenih 300.000 rupij. Nemorenam vam poslednjič drugzega reči, kakor da mi nič tako na sercu ne leži kakor sreča i blagostanje mojih rojakov, katerim se lepo zahvaljujem, da tako dobro o meni mislijo“.

Od tega časa je Džemsiči Džišibhoj več dobrega storil, kakor se le misliti zamore. V letu 1843 je dal 170.000 rupij za bolnišnico v gotiškem slogu postavljeno, v kateri zamore biti 300 bolnikov. Pozneje mu je angleška vlada dala po opravniku Jurju Arturu zlato svetinjo z dragimi kamniči udeljano za „dobročinstvo i rodoljubje“. V svojem govoru je rekel opravnik, da je Džišibhoj za obcnokoristne naprave izdal več kot 900.000 rupij, med posamne ljudi pa čez 2 miliona rupij.

Ti Indijec pač skor nima para na svetu. Tolikšna dobrodelnost! in brez da bi o ti iskal hvale in slave, kakor toliko družih ljudi, ki mislijo, da mora celi svet svet njim hvalo i slavo prepevati, ako so komu količkaj dobrega storili.

Novičar iz slovenskih krajev.

Od Savinske doline. Prijetin kraj u lepim Posavinju so Braslovce, tri ure od Celja, pol ure od reke Savine oddaljen, poleg zeleniga berda ležeči terg. Pridni in pobožni ljudje bivajo tam. Polovica tega terga sedaj u prahu in pepelu leži!

U četrtek, to je, 7. aprila popoldne ob pôl ene se je bil nagloma iz neke samotne bajte črn dim in plam vzdignil. Hud veter, ki je ravno pihal, nese urno požrešni ogenj na bližnje hiše, in u enem hipu je pol terga strašnemu bilo požaru zapadlo. Devetnajst hiš in blizo 30 kozolcov, hlevov, žitnic in družih gospodarskih pohištev z vsim živežem, oblačilom in orodjem vred je o kratkim plen bilo grozovitiga ognja. Ponoči je začelo dežiti in snežiti, in drugo jutro je pokrival beli sneg černo požarišče. Le malo pogorelcov je zavarovanih. Bog se usmili milovanja vrednih revežev! Naj se pa tudi usmili in pomagajo — hitro in obilno — katerim človeško serce u grodih bije! *) J. Š.

Iz Maribora 31. marca. Tudi pri nas je zimsko vreme tako čudno bilo, da se le poredkoma, morebiti o sto letih komaj enkrat, tako primeri. Kakor pravijo, je v letu 1784 enaka pomlad bila kakor letos. Huda zima z velikim snegom se je začela še le 18. marca, ki je deloma skopnul, kar ga 27. in 28. spet ve-

*) Naj bi ti klic zadél serca obilnih dobrotnikov, ki naj bi poslali milodare do prečastitiga tehaba Brašlovškiga gosp. Stojana; tudi »Novice« bojo rade sprejemale in odrajtovale revnim pogorelcem namenjeno milošino, Vred.

Hko pade, ki je drugi dan ponoči (29. marca) zmerznul. Posebno pa je bilo ti dan to, da so se o takem vremenu že škorcei (Staare) k nam privlekli, ki so se vsedili po truzicah, za njih mlade na orehah pripravljene. — Za ozimino se ni nič bati, da bi bila škode terpela; vsejati pa tudi še nismo mogli ne jare reži, ne ječmena, ne ovsa; vendar to se pogostoma v nekterih krajih primeri, brez da bi zato letina slaba bila; le to nam skerb dela, da bo potem, ko bo turšico in krompir saditi in nograđe obdelovati treba, preveliko dela na enkrat. V vinskih gorica h bojo letos imeli nogradniki priložnost za nove skušnje. Na južnih gorica h, v kterih je drugi teden marca sneg popolnoma skopnul in so terte obrezovali, se je na več tertiah vidilo, da so začele berz po obrezovanju močno solziti, česar se pa ni zapazilo v tacih nogradih, ker je še sneg bil, akoravno so terte tudi obrezane bile. Vse obrezane terte pokriva sneg na debelo; radovedni smo o prihodnjem pridelku, kterega bi se imeli po zvezdi Saturnu obilnega nadjati.

Iz Postojne zvemo, da se je snidil 7. dan t. m. veliki zbor za osnovo družtva, kterega namen bode obdelovanje krajskega Krasa in družih pustot na Notrajskem. Z veseljem smo slišali, da se je zbralo iz Postojne in vsih dotičnih podružnic kmetijskih dokaj modrih in veljavnih mož, verlih domorodcev, kterim je blagor domovine pri sercu; od glavnega odbora kmetijske družbe iz Ljubljane je bil poslan odbornik gosp. Ferdinand Schmidt. Cilj in konec tega pervega velkega zbora, kteremu je častiti gosp. Tomšič, c. k. svetovavec deželne sodnije v Vipavi, predsednik izvoljen bil, je bil: osnovati družtveno postavo in pa obče določiti vodila za obdelovanje Krasa in družih pustot na Notrajskem. Zbora sklepi se bojo predložili viksi cesarski oblasti, in ko ta poterdi družtveno postavo, potem se bo začelo družtvo in dela njegova. Iz serca želimo, da bi z „združeno pomočjo“ visoke vlade in ljudstva začela se lesketati prijazna danica zapušenemu Krasu!

Novičar iz mnogih krajev.

Vodnik in govornik Koroških poslancov, ki so 4. t. m. šli na Dunaji Njih veličanstvu presvitlemu cesarju veselje razodet nad srečno ootbo iz smertne nevarnosti, so bili preč. knezo-škof Lavantinski Slomšek, ki so ob ti priliki obiskali tudi družtvo sv. Severina in družtvo Dunajskih podmojstrov; povsod so bili z veliko častjo sprejeti. — 23. t. m. bojo v Benetkah spustili novo vojno barko „knez Schwarzenberg“ imenovano, v morje; govori se, da pridejo tudi cesar k ti slovesnosti. — Konec majnika se pričakuje ta pruski kralj in ruski car na Dunaj. — Vsled poslednjega napada Lahov na vojake na stražnicah (vahtah), se bojo stražnice po vsih mestih, kjer je stanovitna vojaška posadka, obdale z železno ograjo. — Iz Dunaja v Gloggniz se bo zidala nova cesarska železnica. — Vse cesarske pošte so preteklo leto nesle 9 milionov in 92.483 fl., stroškov pa je bilo 8 mil. 444.378. — V naše cesarstvo se iz ptujih dežel vsako leto vpeljuje žita za 14 milionov 512.000 fl., izpeljuje se ga pa le za 4 mil. 335.000 fl. — Pervi minister knežije Serbske, mnogozasluženi Garašanin je odstavljen, kakor se sliši, vsled želje ruskega cara, ker Serbia v vojski Černogorski ni porajtala klica Černogorcov. — Hospodar Moldavski, knez Ghika, je spet nastopil vladarstvo. — Sedaj je gotovo, da sv. oče ne pridejo Napoleona kronat; naslednik pravednega kralja grof Chambord je nek protestiral zoper to. Menda vsled vsega tega je

francoska vlada oklicala, da ne misli civilnega zakonstva ovreči. — Na južnem Rusovskem napolnuje vlada vse vojaške shrambe s suhárom (Zwieback), kterega v velicah pečéh pod milim nebom pekó. — V Palermi na Laškem in okolici tega mesta je dala vlada poslednji čas več sto prekucije sumljivih ljudi zapreti. — Iz vsega smemo pričakovati, da Turška reč se bo mirno rešila.

Nekaj čisto novega.

V nemškem časniku „Augsb. Allg. Ztg.“ je razglasil dr. Karl Andree neko novico, o kateri bi mislili, da je „nežica“, če bi nam imenovani dohtar resnice porok ne bil. Obstoji pa ta novica v skušnji: da se okrogla miza samotež premikovati začne, ako se več ljudi različne starosti in obojega spóla okoli nje vsede in se zaderži, kakor bomo povedali. Dr. Andree popiše omenjeno poskušnjo takole: Okolí okrogle mize iz terdega lesa in štirimi nogami, ki je bila s preprogo (tepihom) pokrita, se je vsedlo sred hiše 8 ljudi, troje moških in petero ženskih od starosti 16 do 40 let, vsak na svoj stol, ki je od družega stal za dober čevljev saksebi; obleka in noge sedečih se ne smejo dotikati; vsak položi obé svoje roki rahlo namizo, tako, da leži njegov mazinec na mazincu njegovega soseda ali sosedine. O polure ali tudi pozneje začne sedečeporokah nekako zbadati, in miza se začne premikovati, od konca malo in počasi, pozneje pa se celó suče močneje. — Če je ta skušnja gotova, se ne more to premikovanje drugač zgoditi, kakor da se po popisani dotiki okoli mize sedečih ljudi magnetična moč izbudi, od ktere je znano, da je čudovito silna moč. Če se pa ta skušnja poterdi, bo pot kazala mnogim natoroznanskim preiskavam.

Prav bi bilo, da bi to marsiktera družbica poskusila in naznanila svojo skušnjo. Popoldanske kavoljubne družbice pod našim „Rozenbachom“ bi si posebno lahko zamogle zasluge pridobiti o tem natoroznanstvu, ako ni neobhodno potrebno, da se mora to v izbi zgoditi in ne pod milim nebom.

Smert.

Solnce izhaja, u zaton zahaja,
Ura za uro iz življenja vhaja,
Človek na svatbo, iz zemlje doma
U večnost roma.

Smert je pravična, žane slepo koso,
Neprizanasa, Kreze, revo boso,
Kralje, berače pred sabo tira,
U prah podira.

Krone ne gleda, ne gradov bliščečih,
Vence junakom mane s senc leskečih,
Paha Newtona železno roko
U grob globoko.

Zrela za smert je vsak dan mlada koža,
Pade pod koso vela, pade roža
Pervi dan cvetja na sestrice grobe
U perst trohnobe.

Smert je mogočna; vse življenje zmore,
Trese pred njo se silna moč nature;
Le dúha, kreposti i dobra dela
Ni nikdar žela.

Popravek.

V listu 28. v sestavku »Starozgodovinski pomeniki« se ima 1. vprašanje takole glasiti: »Kako je to, da ima ime staro rimske obitelji Cassius zmiraj prestavek latinski Comatus od slavenske besede kasa, kosa, coma, die Locke.